

Over Willy Van Langendonck's *Theory and Typology of Proper Names*.

Mark Van de Velde (UA/FWO)

mark.vandavelde@ua.ac.be

1. Inleiding.

In zijn boek *Theory and Typology of Proper Names* geeft Willy Van Langendonck een synthese van zijn theoretisch werk over eigennamen. De term *theorie* wordt in de taalkunde soms wat lichtzinnig gebruikt, maar niet hier. In *Theory and Typology of Proper Names* wordt werkelijk een theorie van eigennamen uiteengezet. Een centraal aspect van deze theorie is uiteraard de definitie van eigennamen (1), die een pragmatische, semantische en syntactische component bevat, en hierbij is de bewering dat de formele kenmerken van eigennamen bepaald worden door hun semantisch-pragmatische eigenschappen volgens mij cruciaal. Dit inzicht levert immers een aantal falsifieerbare hypothesen op. Wie voorspellingen maakt over de vorm en de syntactische mogelijkheden van eigennamen op basis van hun semantische en pragmatische kenmerken, verlaat de arena van opinies en stelt zich bloot aan kritiek op basis van harde, waarneembare feiten. Mijn eigen postdoctoraal onderzoek voor de volgende twee en een half jaar is in grote mate gebaseerd op Van Langendonck's theorie en ik zal het boek dus vooral bespreken als een uitnodiging tot en een basis voor bijkomend onderzoek naar eigennamen als grammaticale categorie.

(1) Willy Van Langendonck's definitie van eigennamen

Een eigennaam is een nomen dat naar een unieke entiteit verwijst op het niveau van de vastgelegde talige conventie om deze psychosociaal saillant te maken binnen een gegeven basisniveaucategorie [**pragmatisch**]. De eventuele betekenis van de naam bepaalt niet (langer) zijn verwijzing [**semantisch**]. Een belangrijke formele weerspiegeling van deze pragmatisch-semantische karakterisering van eigennamen is de mogelijkheid ervan om in enge appositionele constructies op te treden zoals *de schrijver Claus, de stad Leuven, de hond Fido, de rivier de Rijn* [**syntactisch**].

Willy Van Langendonck merkt op dat eigennamen *als grammaticale categorie* onderbestudeerd zijn. De onomastiek is weliswaar een volwassen discipline met een rijke traditie, maar kan allicht best omschreven worden als de studie van propriale lemma's, d.w.z. van de woorden die typisch als eigennaam gebruikt worden. Daarbij ligt de nadruk me dunkt ook vooral op de diachronie. De conclusies van onomastisch onderzoek zijn o.a. van belang voor de historische taalkunde en voor de geschiedenis (en prehistorie) van migraties en nederzettingen, maar misschien iets minder voor de synchrone taalstudie. Filosofen, merkt Van Langendonck op, hebben een belangrijke bijdrage geleverd tot de semantische karakterisering van eigennamen, maar negeren doorgaans de relevante grammaticale aspecten. Hun semantische karakterisering eningen blijken bijvoorbeeld niet in

staat te zijn eigennamen te onderscheiden van voornaamwoorden. Grammatici, ten slotte, hebben eigennamen doorgaans genegeerd. Dat is jammer, want Willy Van Langendonck toont overtuigend aan dat eigennamen de meest prototypische nomina (of nominale constituenten) zijn: ze hebben typisch de ongemarkeerde waarde van grammaticale eigenschappen (nl. definitie, telbaarheid, enkelvoudigheid en derde persoon) en ze zijn ook vaak formeel ongemarkeerd (zie bv. de afwezigheid van een lidwoord bij persoonsnamen in het Nederlands). Het is daarom te verwachten dat de studie van het grammaticale gedrag van eigennamen een belangrijke bijdrage kan leveren tot het begrip van nominale categorieën zoals Grammaticaal geslacht, Naamval en Getal.

Van Langendonck's studie is gebaseerd op gegevens van een beperkt aantal talen die zowel geografisch als genetisch verwant zijn, maar is bedoeld als algemene theorie van eigennamen en maakt dus aanspraak op universele geldigheid. De beste (of enige?) methode om dit te bewijzen is de typologische methode, waarbij een groot aantal genetisch en areaal niet-gerelateerde talen met elkaar vergeleken worden. Hierbij zijn twee vragen relevant:

1. Zijn de geformuleerde hypothesen correct?
2. Kunnen grammaticale bijzonderheden van eigennamen die niet voorkomen in Westeuropese talen, maar wel elders, evengoed verklaard worden met behulp van de theorie?

Geen van beide vragen kan op dit moment op een bevredigende manier beantwoord worden, omdat eigennamen ook in de taaltypologie een verwaarloosde grammaticale categorie zijn. In deze bijdrage schets ik kort enkele praktische problemen van taaltypologisch onderzoek naar eigennamen (Sectie 2). Daarna presenteer ik een gevalstudie die op onze beide onderzoeksvragen een voorlopig (positief) antwoord geeft (Sectie 3), om af te sluiten met een heel kort overzicht van een aantal nominale categorieën waarop de taaltypologische studie van eigennamen een nieuw licht kan werpen (Sectie 4).

2. De typologische methode

Aan de typologische methode zijn een aantal praktische problemen verbonden. Ten eerste is een typoloog geen specialist in de talen die hij gebruikt voor zijn studie. Hij of zij moet zich dus baseren op secundaire bronnen, vooral descriptieve grammatica's, die zelden ergens diep op ingaan. Ook hier geldt, overigens, dat eigennamen stiefmoederlijk behandeld worden. In veel grammatica's wordt niets expliciets over eigennamen gezegd. Een tweede praktische probleem betreft de vergelijkbaarheid van talen. De definitie van grammaticale categorieën maakt vaak gebruik van taalspecifieke eigenschappen. Zo definiëren we in het Nederlands het subject bijvoorbeeld als de grammaticale relatie die de eerste zinsplaats bekleedt (behalve in welbepaalde constructies zoals vraagzinnen) en

die congruentie op het werkwoord bepaalt in persoon en getal. Maar deze criteria verliezen hun waarde in talen met een vrije woordvolgorde en zonder werkwoordsflectie.

Deze twee problemen worden meteen duidelijk als we eigennamen willen herkennen in een “exotische” taal op basis van Van Langendonck’s definitie. De mogelijkheid om voor te komen in een enge appositionele constructie zoals “de stad Antwerpen” is hier definiërend (“a crucial criterion”, Van Langendonck 2007:125). Er zijn veel constructies die op een enge appositionele constructie lijken, maar die het niet zijn, of die niet van het juiste type zijn, zoals bv. “mijn broer, de bioloog”. Dus zelfs voor iemand die goed vertrouwd is met het Nederlands, is het uitkijken met de toepassing van dit criterium. Wie dit criterium wil toepassen op de talen van, zeg maar, Papoea-Nieuw Guinea, zal merken dat over enge appositionele constructies in descriptieve grammatica’s vaak geen gegevens beschikbaar zijn, en als ze beschikbaar zijn, is de kans groot dat geen enkel voorbeeld van het juiste type gegeven wordt. Bovendien is het goed mogelijk dat de talen van Papoea-Nieuw Guinea helemaal geen enge appositionele constructies hebben. De oplossing die typologen hiervoor gebruiken is om aanvankelijk geen formele criteria te gebruiken, en zich te laten leiden door semantische en functionele criteria, en dat lukt zonder enig probleem voor eigennamen. Niemand zal moeite hebben om de meest prototypische eigennamen, nl. persoonsnamen te herkennen in een vreemde taal. (bv. het antwoord op de vraag “Hoe heet je oudste broer?”). Op basis van de formele kenmerken van de meest prototypische eigennamen is het dan mogelijk ook minder prototypische eigennamen te herkennen. We kunnen dit illustreren met voorbeelden uit de Kameroense Bantoetaal Eton (Van de Velde 2006a).

Persoonsnamen hebben in het Eton meestal een eindklinker $|a|$ ¹ (29). Propriale lemma’s kunnen van appellatieve lemma’s afgeleid worden door middel van deze $|a|$, die in deze gevallen als suffix geanalyseerd moet worden (30b, 31b).²

(2) $|t\grave{o}m\acute{a}| \rightarrow tw\grave{a}m\acute{o}$ ‘Tomo’ (“familienaam”, etymologie onbekend)

- (3) a. $|è-n\grave{o}n| \rightarrow è-nw\grave{a}n$ ‘vogels’
b. $|èn\grave{o}n-\acute{a}| \rightarrow ènw\grave{a}n\acute{o}$ ‘Enono’ (“voornaam”)

¹ De notatie tussen verticale streepjes is morfofonologisch. De fonologische representatie van $|a|$ wordt bepaald door het timbre van de voorgaande stamklinker. Het Eton is een toontaal, de accenten op de klinkers markeren de volgende tonen: \acute{a} hoge toon, \grave{a} lage toon, \hat{a} dalende toon, \check{a} stijgende toon en $\acute{\acute{a}}$ (fonologisch) verlaagde hoge toon. Voor een uitgebreider bespreking van eigennamen in het Eton, zie Van de Velde (2003).

² Dit is enigszins in tegenspraak met Van Langendonck’s theoretische veralgemening dat eigennamen ongemarkeerde nomina zijn, maar daar is een duidelijke historische verklaring voor. De eindklinker is immers historisch een deel van de stam, dat in appellatieve lemma’s ge-erodeerd is, maar behouden werd in de (meer conservatieve) propriale lemma’s. Later is deze eindklinker geherinterpreteerd als eigennaammorfeem.

- (4) a. |ù-bàm| → ùbàm ‘sperwer’
 b. |ùbàm-à| → ùbàmà ‘Obama’ (“voornaam”)

Een ander kenmerk van persoonsnamen is dat ze een zogenaamd associatief meervoud hebben, wat gemarkeerd wordt door middel van het meervoudswoord *b̀̀*. De meeste appellatieven vormen hun (normale) meervoud door een ander genus/getal-prefix te nemen dan in het enkelvoud (vergelijk (5a) met (4a)). Deze optie is niet beschikbaar voor propriale lemma’s afgeleid van appellatieven, zie de vorm in (5b), die niet geïnterpreteerd kan worden als een (associatief) meervoud. Het genus/getal-prefix van het appellatief wordt geïntegreerd in de stam van het afgeleide propriale lemma.

- (5) a. |è-bàm| → èbàm ‘sperwers’
 b. *|èbàmà| → èbàmà ‘Obama & co.’
 c. |b̀̀ ùbàm-à| → b̀̀ ùbàmà ‘Obama & co.’

Ten slotte hebben alle persoons- en plaatsnamen met elkaar gemeen dat ze steeds hetzelfde congruentiepatroon hebben, nl. congruentiepatroon I (van tien mogelijke patronen). Dit is opvallend, omdat het congruentiepatroon normaal gezien uitsluitend afhangt van het genus/getal-prefix van het nomen, zonder duidelijke semantische basis. We komen hier straks op terug. Vergelijk de subjectcongruentie met het werkwoord van het appellativum in (6) met die van het nomen proprium in (7).

- (6) ùbàm ú’té ‘dí
 |ù-bàm ú-Lté L-dí|³
 3-sperwer III-PRESENS INFINITIEF-eet
 ‘De sperwer is aan het eten.’

- (7) ùbàmà àté ‘dí
 |ùbàmà à-Lté L-dí|
 Obama I-PRESENS INFINITIEF-eet
 ‘Obama is aan het eten.’

Aan de hand van deze drie formele kenmerken van persoonsnamen – finale *-a*, meervoud met *b̀̀* en congruentiepatroon I – kunnen we nu minder typische eigennamen herkennen, zoals de namen van plantensoorten in (8-9), die allemaal gevormd zijn op

³ In de voorbeelden worden de volgende afkortingen gebruikt: 1,2,3,... nummer van een genus (vergelijkbaar met “mannelijk”, “vrouwelijk”, “neutraal” in het Nederlands) ofwel resp. 1ste, 2de & 3de persoon; I, II, III,... (affix dat congruentie in genus markeert met nomina van resp. genus 1,2,3,...); ACC accusatief; CON connectief (vgl. met genitief) morfeem; DEF definitief; DEM demonstratief; ENK enkelvoud; FOC focus; IMP imperatief; LIDW lidwoord; M mannelijk genus; MV meervoud; REAL realis (modus); V vrouwelijk genus; VERL verleden tijd

basis van een complexe constituent. De voorbeelden in (8) tonen het propriale suffix, het voorbeeld in (9) toont het meervoud met *b̀̀*. Merk op dat alle termen in (8) vrij laag op de biologische taxonomie staan en/of een vrij gespecialiseerde kennis van de flora vereisen.

- (8) a. àló mbwâ
 |à-ló H = mbú-à|
 3-oor III.CON=[9]hond-“SUFFIX”
 ‘plantje (letterlijk: hondsoor)’
- b. èsàŋ mwágô
 |è-sàŋ móg-à|
 5-tros één-“SUFFIX”
 ‘Horn plantain (sp.), soort bakbanaan (letterlijk: één (per) tros)’
- c. wú ú⁴swánô
 |wú-H ù-són-à|
 sterf-IMP 3-schaamte-“SUFFIX”
 ‘kruidje-roer-me-niet, Mimosa Pudica (letterlijk: sterf van schaamte)’
- (9) b̀̀ mèsàŋ mwágô
 |b̀̀ m̀̀-sàŋ móg-à|
 MV 6-tros één-“SUFFIX”
 ‘bakbananen (sp.)’

3. Gevalsstudie: de keuze tussen de niet-selectieve vraagpronomina ‘wie’ en ‘wat’

In deze sectie bespreek ik een test die in sommige talen kan helpen om eigennamen van soortnamen te onderscheiden, namelijk de keuze tussen de niet-selectieve vragende pronomina ‘wie’ en ‘wat’. De resultaten ervan in een aantal niet-Europese talen bevestigen Van Langendonck’s theorie en typologie van eigennamen op overtuigende manier. Alle voorbeelden en analyses in deze sectie komen uit het proefschrift van Dmitry Idiatov (Idiatov 2007).

De taakverdeling tussen de vraagwoorden ‘wie’ en ‘wat’ is minder triviaal dan misschien op het eerste gezicht lijkt. Het is niet gewoon zo dat ‘wie’ gebruikt wordt om naar mensen te vragen en ‘wat’ voor dingen (cf. bv. *Wat is het, een jongen of een meisje?* of *Wat is hij van beroep?*, maar in het Russisch gebruik je hier *kto* ‘wie’). Wat ook een rol speelt, is of je als antwoord een identificatie verwacht of een karakterisering, en indirect dus ook een eigennaam of een soortnaam. Bijvoorbeeld, je hoort of ziet iets, maar weet niet wat het is. Als je een antwoord verwacht als ‘een kat’, ‘een hond’ of ‘een huilende baby’, dan vraag je *Wat was dat?* Maar als je met je poes naar de dierenarts gaat en hij vraagt ...*en wie is dit?* dan verwacht die dierenarts niet als antwoord *een kat*, maar wel iets als *Frits*. Door ‘wie’ te selecteren als vraagwoord vraagt hij dus expliciet naar een eigennaam. In het Nederlands is dit marginaal, maar in andere talen helpt het om

eigennamen van soortnamen te onderscheiden, of ten minste om typische eigennamen van minder typische te onderscheiden. Voor plaatsnamen kunnen we dit illustreren met voorbeelden uit het Tuvaluaans (10) en het Ngombe (11), waar hetzelfde vraagwoord gebruikt wordt in een vraag naar een plaatsnaam (10a, 11a) als in een vraag naar de identificatie van een persoon (10b, 11b).

(10) Tuvaluaans (Austronesisch, Remote Oceanic, Nuclear Polynesian; Tuvalu) (Besnier 2000)

- a. ko-**oi** tou fenua?
 FOC-**wie** 2ENK.POSS eiland
 ‘Wat is jouw thuseiland?’ of ‘Wat is jouw geboortegrond?’ (lett.: ‘Wie (is) jouw eiland?’)
- b. ko-**oi** t-tino naa?
 FOC-**wie** DEF.ENK-persoon die
 ‘[tegen iemand in het donker:] Wie is daar?’ (lett.: ‘Wie (is) die persoon?’)

(11) Ngombe (Niger-Kongo, Bantoe C50; Democratische Republiek Kongo) (Rood 1958)

- a. ngando íyě **nda**?
 9.dorp IX.dit **wie**
 ‘Wat is de naam van dit dorp?’ (lett.: ‘Wie is dit dorp?’)
- b. moto íyö **nda**?
 1.man I.deze **wie**
 ‘Wie is deze man?’

In het Tuvaluaans, maar waarschijnlijk niet in het Ngombe, kan hetzelfde interrogatief gebruikt worden om te vragen naar de naam van een maand. Merk op dat Van Langendonck (2007:226) op basis van andere criteria tot de conclusie komt dat namen van maanden normaal als eigennamen fungeren in Westeuropese talen.

(12) Tuvaluaans

- ko-**oi** te maasina e fano ei koe?
 FOC-**wie** DEF.ENK maand NIET<VERL> ga ANAFORISCH 2ENK
 ‘Welke maand vertrek je?’ (lett.: ‘Wie is de maand waarin je vertrekt?’)

Een andere categorie minder typische eigennamen die in Van Langendonck (2007) onderscheiden worden, zijn autoniemen, d.i. woorden in zelfnoemfunctie. In een aantal Koesjitische talen blijken ook autoniemen bevraagd te worden door middel van het interrogatief ‘wie’.

- (13) Hadendowa Bedawi/Beja (Afro-Aziatisch, Noordkoesjitsch; Soedan) (Martine Vanhove & Mohamed-Tahir Hamid Ahmed, p.c.)

oo-tam [?]**aab** eedna t-'arabyeet-iib?

LIDW.M.ENK.ACC-gierstbal **wie**.ACC zeg.IMPf.3MV LIDW.V.ENK-Arabisch-in
'Wat is *gierstbal* in het Arabisch? (lett.: 'Wie noemen ze *gierstbal* in het Arabisch?')

- (14) Libido (Afro-Aziatisch, Highland Oostkoesjitsch; Ethiopië; Joachim Crass, p.c.)

libitt'isan "sheep"-a [']**aye** yaka'o?

Libidotaal.in "schaap"-ACC **wie** 3MV.zeggen

'Wat is *schaap* in het Libido? (lett.: 'Wie noemen ze *schaap* in het Libido?')

Ten slotte worden onze observaties in verband met de eigennaamstatus van bepaalde woorden voor biologische soorten in het Eton in andere talen bevestigd door de vraagwoordtest.

- (15) Jaru (Pama-Nyunga; WJa2; Australië; Tsunoda 1995)

[A:] **ɲana** ɲila?

wie dat

[B:] ɲiji, **ɲana** ɲila

tiens **wie** dat

'[Een man (A) die nog nooit een buffel gezien had, komt er één tegen en vraagt z'n vriend (B):] Wat is (de naam van) dat (dier)? [B:] Tiens, (ik vraag me af) wat dat is'

- (16) Yabem (Austronesisch, Westelijk Oceanisch, Huon Golf; Papua New Guinea; Dempwolff 1939)

a. [A:] ka tonan **asa?** [B:] nip

boom DEM **wie** kokospalm

'[A:] Hoe heet deze boom? (lett.: 'Wie is deze boom?') [B:] Een kokospalm'

b. [A:] **asa** ka kê-kô tonan? [B:] papaja kê-kô

wie boom 3ENK-REAL.staat DEM papaya 3ENK-REAL.staat

'[A:] Wat is de boom daar? (lett.: 'Wie, (het is) een boom, staat daar?') [B:] Het is een papaya.'

Het gebruik van 'wie' om te vragen naar eigennamen in een aantal niet-Europese talen biedt een bescheiden antwoord op onze twee vragen uit Sectie 1. Op de eerste vraag of de conclusies die Van Langendonck (2007) bereikt op basis van Europese talen ook elders geldig zijn, kunnen we voorlopig positief antwoorden door erop te wijzen dat het gebruik van een totaal verschillend criterium dezelfde types eigennaam herkent. Van alle temporele categorieën kunnen namen van jaren en maanden volgens Van Langendonck

(2007) het meest waarschijnlijk als eigennaam fungeren, omdat ze namen voor pure tijdindicaties zijn die geen te lange en ook geen te korte tijdruimtes benoemen. Dit wordt ook in het Tuvaluaans met betrekking tot de keuze van een vraagwoord bevestigd, waar enkel maanden met ‘wie’ bevraagd kunnen worden. Nog een ander criterium bevestigt de typiciteit van maandnamen als temporele eigennamen in een andere Austronesische taal, het Rapa Nui, gesproken op Paaseiland. Alle eigennamen worden hier gemarkeerd met een morfeem *a*, dat in de beschrijving van het Rapa Nui (wellicht niet helemaal adequaat) “persoonsmarkeerder” (personal marker) genoemd wordt. De voorbeelden in (17) tonen aan dat maandnamen gemarkeerd worden als eigennamen, maar andere tijdindicaties niet.

- (17) Rapa Nui (Austronesian, Nuclear Polynesian, East; Chile; Du Feu 1996)
- a. i a hora iti ‘in augustus’ (lett.: ‘in PERSOONLIJK augustus’)
 - b. i te mahana piti ‘op dinsdag’ (lett.: ‘op SPECIFIEK dinsdag’)
 - c. i te Noere ‘met kerstmis’ (lit.: ‘op SPECIFIEK kerstmis’)

Dmitry Idiatov (2007) geeft twee implicatieve hiërarchieën die Van Langendonck’s typologie van typische versus minder typische eigennamen weerspiegelen (zoals al gezegd is, op basis van onafhankelijke criteria!). De eerste gaat over het gebruik van ‘wie’ in vragen als NL. *Wat is de naam van deze plaats?* (18), de tweede over het gebruik van ‘wie’ in vragen als NL. *Wat is dit?* (19). De hiërarchieën moeten als volgt gelezen worden: als het vraagwoord ‘wie’ in een bepaalde taal gebruikt kan worden om te vragen naar een bepaalde entiteit op de hiërarchie, dan kan het ook gebruikt worden om te vragen naar alle entiteiten hoger (i.e. meer naar links) op de hiërarchie.

- (18) een hiërarchie van ‘wie?’-dominantie in constructies van het type [VRAAGWOORD is de naam van X?] en [VRAAGWOORD wordt X genoemd?]:
- persoonsnamen < (eigennamen van huisdieren) < toponiemen < (temporele namen) < namen van biologische soorten (<) namen voor inanimate dingen < autoniemen

- (19) een hiërarchie van ‘wie?’-dominantie in constructies van het type [VRAAGWOORD is X? (bij naam)] (voor niet-personen):
- eigennamen van huisdieren) < toponiemen < (temporele namen) < namen van biologische soorten (<) namen voor inanimate dingen

Ten slotte biedt de eigennaamtheorie van Van Langendonck (2007) ook een verklaring voor de mogelijke keuze voor ‘wie’ in vragen naar eigennamen (zie onze tweede onderzoeksvraag in Sectie 1). De keuze tussen de niet-selectieve vraagwoorden ‘wie’ en ‘wat’ wordt bepaald door twee parameters: het TYPE ENTITEIT (personen (‘wie’) versus niet-personen (‘wat’)) en het TYPE INFORMATIE dat verwacht wordt (identificatie (‘wie’) versus categorisering (‘wat’)). Eigennamen identificeren per definitie zonder te

categoriseren volgens Van Langendonck (2007), want hun eventuele betekenis is niet definitioneel, zodat de eigenaamtheorie de mogelijke keuze voor ‘wie’ voorspelt (tenminste op basis van de tweede parameter).

4. Relevantie van Van Langendonck’s eigenaamtheorie voor de studie van de grammaticale categorieën Genus en Casus

Eigennamen blijken zich vaak anders te gedragen dan appellatieven met betrekking tot o.a. de nominale categorieën Genus en Casus. Toekomstig onderzoek moet uitwijzen in hoeverre dit klopt en hoe dit verklaard kan worden. Op deze manier kan de naamtheorie van Van Langendonck (2007) een belangrijke bijdrage leveren tot een beter inzicht in de oorsprong en functies van Genus en Casus. In het Eton, bijvoorbeeld, vormen eigennamen de kern van een groep nomina die geen genusspecificatie hebben (Van de Velde 2006b). De afwezigheid van niet-geclassificeerde nomina wordt nochtans algemeen als criterium gebruikt voor de definitie van genus in de typologie van systemen van nominale classificatie (cf. bv. Greenberg 1978:52; Grinevald & Seifart 2004:246). Uit de analyse in Van de Velde (2006b) blijkt dat het congruentiepatroon van eigennamen in het Eton niet geselecteerd wordt op basis van een genusspecificatie, maar op basis van de pragmatische eigenschap van eigennamen dat ze geen referentiële desambiguering nodig hebben. Ook in de Sepik-Ramu taal Yimas, “proper names contrast with common nouns in that they are assigned to no noun class” (Foley 1991:170).

Wat de afwijkende naamvalsmarkering van eigennamen betreft, kunnen we het voorbeeld van de Filippijnse taal Ifugao aanhalen. In het Ifugao heeft het oblique case morfeem een aparte vorm voor eigennamen en soortnamen. Een ander verschil tussen eigennamen en soortnamen vinden we in een aantal zogenaamde ‘split-ergative’ talen, waar eigennamen een nominatief-accusatieve naamvalsmarkering hebben, terwijl soortnamen absolutief-ergatief gemarkeerd worden (Dixon 1994:83). Dit laatste wordt soms beschreven d.m.v. een nominale hiërarchie (ook de *animacy hierarchy* of *Silverstein’s hierarchy* genoemd, Silverstein 1976), weergegeven in (20), waar *I* staat voor pronomina van de 1ste persoon en *SN* voor soortnamen. Hoe verder naar links op de hiërarchie, hoe groter de kans dat de naamvalsmarkering nominatief-accusatief is i.p.v. absolutief-ergatief.

(20) 1 < 2 < 3/demonstratieven < eigennamen < SN menselijk < SN animaat < SN inanimaat

De geldigheid van deze hiërarchie wordt algemeen aangenomen, maar er is nog steeds veel discussie over details van de volgorde (vooral aan de “linkerkant” van de hiërarchie) en over de criteria die de doorslag geven in de rangschikking van de types nominale constituenten (Filimonova 2005). Hoewel eigennamen als spil tussen nomina en

pronomina een opvallende plaats innemen in deze hiërarchie, komen ze nauwelijks aan bod in de literatuur. Wanneer ze toch ter sprake komen, wordt impliciet aangenomen (maar nooit aangetoond) dat het alleen om persoonsnamen gaat en dat Animatheid de positie van eigennamen verklaart (eventueel in combinatie met Definietheid). Hiermee is echter niet verklaard waarom eigennamen lager staan dan pronomina van de derde persoon en hoger dan soortnamen met menselijke referentie. Toekomstig onderzoek moet uitwijzen of alle types eigennamen zich hetzelfde gedragen.

Referenties

- Besnier, Niko (2000) *Tuvaluan*. London. Routledge.
- Dempwolff, Otto (1939). *Vergleichende Lautlehre des austronesischen Wortschatzes*. Berlin. Dietrich Reimer.
- Dixon, R.M.D. (1994). *Ergativity*. [Cambridge Studies in Linguistics 69] Cambridge: Cambridge University Press.
- Du Feu, Veronica (1996). *Rapanui*. London. Routledge.
- Filimonova, Elena (2005). The noun phrase hierarchy and relational marking. In *Linguistic Typology* 9-1:77-113.
- Foley, William A. (1991). *The Yimas Language of New Guinea*. Stanford. Stanford University Press.
- Greenberg, Joseph H. (1978). How does a language acquire gender markers? In Joseph H. Greenberg, Charles A. Ferguson & Edith A. Moravcsik (eds.) *Universals of Human Language*, III: *Word Structure*, 47-82. Stanford: Stanford University Press.
- Grinevald, Colette & Frank Seifart (2004). Noun classes in African and Amazonian languages: Towards a comparison. *Linguistic Typology*. 8/2: 243-285.
- Idiatov, Dmitry (2007). *A typology of non-selective interrogative pronominals*. Proefschrift. Universiteit Antwerpen.
- Rood, N. (1958). *Ngombe-Nederlands-Frans woordenboek*. Tervuren. Koninklijk Museum voor Belgisch Kongo.
- Silverstein, Michael (1976). Hierarchy of Features and Ergativity. *Grammatical Categories in Australian Languages*: 112-171.
- Tsunoda, Tasaku (1995). *The Djaru language of Kimberley, Western Australia*. Canberra. Pacific Linguistics.
- Van de Velde, Mark (2003). Proper Names and the so-called class 1a in Eton. In *Leuvense Bijdragen* 92 (in druk).
- Van de Velde, Mark (2006a). A description of Eton. Phonology, morphology, basic syntax and lexicon. Proefschrift. K.U.Leuven.
- Van de Velde, Mark (2006b). Multifunctional agreement patterns in Bantu and the possibility of genderless nouns. In *Linguistic Typology* 10/2: 183-221.
- Van Langendonck, Willy (2007). *Theory and Typology of Proper Names*. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.